

Dr. O. MARTIN KIRIGIN
(1908. – 2001.)

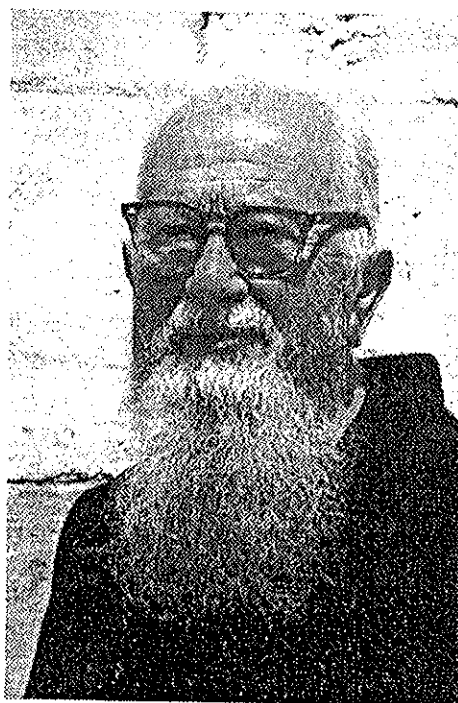
“In memoriam” nestoru hrvatskoga liturgijskog pokreta

“... da se nitko ne služi liturgijom,
nego da se služi liturgiji”¹

U devedeset i trećoj godini života, sedamdeset i prvoj svećeništva, i šezdeset i drugoj monaštva preselio se u vječnost 7. studenog 2001. najstariji hrvatski benediktinac i obnovitelj benediktinskog reda u Hrvatskoj dr. o. Martin Kirigin, nestor hrvatskog liturgijskog pokreta, plodan pisac, zadnji supokretač, i suutemeljitelj časopisa “Služba Božja”.

Od pokretanja ideje na sastanku ILO-a 1959. god., kroz sva četiri desetljeća izlaska, ostao je vjeran suradnik, pisac, član uredničkog vijeća, podupiratelj i prijatelj ovog dugoljetnog časopisa.

Prvi urednik časopisa “Služba Božja”, njegov dugogodišnji poznavatelj, prijatelj i suradnik u zajedničkim naporima liturgijskog pokreta i liturgijske obnove u Hrvatskoj, dr. fra Jure Radić naziva ga: *div, hijeromonah Martin, mistagog Martin*, te tvrdi da je on *najvatreniji propagator liturgijske ideje kod Hrvata*.²

¹ Usp. M. MIHALJ, *Crkvi služiti, a ne Crkvom se služiti – Znak zahvalnosti u čast benediktincu Martinu Kiriginu*. Glas Koncila, 1989, broj 49, str. 7.

² Usp. J. RADIĆ, *Riječ i Otajstvo*. U Spomenspisu *Logos kai mysterion*, objavljenom prigodom 80-obljetnice rođenja dr. o. Martina Kirigina OSB, koji je izdala Biblioteka “Službe Božje” u nizu Spomenspisi, sv. 1, Makarska, 1989, str. 9-10. i J. RADIĆ, *Liturgijska obnova u Hrvatskoj 1966*, str.181. J. RADIĆ, u navedenom radu M. MIHALJ, 1989. okarakterizirao je slavlje prigodom proslave 80 - obljetnice života dr. Kirigina, tvrdnjom – “*Logos*” (*Riječ*) u *Martinu*. U toj je prigodi fra Jure istaknuo parafrazirajući riječi s Newtonova groba “... ako sam što učinio u liturgiji, to je zato jer sam se popeo na ramena d i v a Martina”

Dati prikaz o sveukupnom plodnom životu i stvaralačkom radu ovoga Božjeg čovjeka, o. M. Kirigina, njegovim aktivnostima i ostvare-njima, posebno na polju liturgijsko – pastoralnih djelatnosti u Hrvatskoj (činjenično pisana oduševljenja, na uspjehe liturgijsko – pastoralne obnove kao i upozorenja i tjeskobe poradi površnosti prema svetoj liturgiji), zahtjeva dulje vrijeme i metodu istraživačkog rada većeg broja znanstvenika iz različitih znanstvenih disciplina.

Ovdje rado, i s pijetetom, odgovaram prijedlogu urednika za *in memoriam* dr. o. M. Kiriginu u časopisu "Služba Božja" koji je bio dio njegova bića. Sudjelovanje izbliza u Martinovoj školi, a to je bila škola Kristova, škola službene Crkve, u školi njegova liturgijsko – pastoralnog rada i življenja, dugogodišnje zajedničko gledanje prema punini života, liturgiji i liturgijskim slavljinama i ukazano mi njegovo priznanje "liturgijskog đaka", obvezuje me i dopušta mi, iako samo fragmentarno, iznijeti nekoliko dragulja iz riznice života i rada ovog bogoslužbenika i čovjekoljubitelja.

OSNOVNI BIOGRAFSKI PODACI³

Rođenje i odrastanje

Dr. o. Martin Kirigin rođen je 14. prosinca 1908. u Mircama kod Supetra, od oca Ante i majke Meri rođ. Gospodnetić iz Postira na otoku Braču. Bio je prvenac od sedmero djece. Odgajala ih je sama majka jer mu je otac umro premlad.⁴ Na krštenju je dobio ime Josip. Po krsnom imenu ga je njegova rodbina s poštovanjem oslovljavala Barba Bepo, a narod don Bepi. Krizman je na Duhove 1920. u našoj najstarijoj katedrali Sv. Dujma u Splitu. Sakrament svećeničkog ređenja primio je u Supetru 29. lipnja 1929., a prvo misno slavlje slavio je 2. srpnja iste godine u svojoj rodnoj župi. U benediktince u Benediktinski samostan Emauzy u Pragu otišao je 1938. gdje je uoči Sv. Martina započeo novicijat i dobio monaško ime Martin.⁵ Prve zavjete položio je na blagdan sv. Martina 11. studenog 1939. Nakon nacističkog protjerivanja benediktinaca i zatvaranja samostana Emauzy otišao je u proljeće 1942. u Rim. Iste godine u samostanu Montecassino polaže svečane zavjete na prvu nedjelju došašća.

³ Podaci iz života i rada dr. o. M. Kirigina preuzeti su djelomično iz M. B. (Marko Babić): *Bio-bibliografija Martina Kirigina*. U nav. dj. Spomenspisu *Logos kai mysterion ...*, str. 9-10; iz usmenog priopćenja ing. Jerka Kirigina, sinovca o. Martina; iz J. M. (Jozo Milanović), *Umro poznati hrvatski liturgičar*. Glas Koncila, 46, od 18. studenog 2001.; te iz osobnih saznanja stečenih tijekom 40-godišnjeg prijateljstva koje datira od prvih godina izlaženja "Službe Božje".

⁴ Neke pojedinosti iz zajedničkog djetinjstva iznio je, sada već pokojni, brat o. Martina, Franjo, prigodom obilježavanja 80-obljetnice o. Martina. Usp. M. MIHALJ, nav. dj. ,7.

⁵ Zasigurno je bio nasljedovatelj i Sv. Martina po kojem je imao monaško ime, te se i na o. Martina mogu primijeniti neke tvrdnje koje su u tekstu Časoslova na Spomen sv. Martina: " ... Davao je primjer dobra pastira..., rad ga ne nadjača, ... nije se spremnije priklonio ni jednoj strani..." (Usp. Časoslov Rimskog obreda Sv. IV, 1985, str. 1195-1196.)

Školovanje

Nakon osnovnog školovanja 1919. stupio je u Splitsko sjemenište i nastavio školovanje na Državnoj gimnaziji u Splitu na kojoj je maturirao 21. lipnja 1926. Studirao je i diplomirao na Teološkom fakultetu u Ljubljani.⁶ Diplomsku radnju pod naslovom “*Učinci Euharistije u misnim Sekretama i Postkomunijama*” napisao je kod poznatog profesora Fr. Lukmana. Postdiplomski studij započeo je 1942. god. na Papinskom institutu starokršćanske arheologije. Kod prof. Kirschbauma izradio je doktorsku disertaciju pod naslovom “*La mano divina nell' iconografia cristiana*” (Ruka Božja u kršćanskoj ikonografiji) koju je obranio već u lipnju 1944. “U to vrijeme mi se to činilo najbliže liturgiji jer, da je tada postojao Institut za liturgiju, sigurno bih uzeo liturgiju”, prema usmenome priopćenju dr. M. Kirigina.

Njegovo školovanje odvijalo se u različitim životnim, društvenim, političkim, kao i liturgijskim gibanjima i to permanentno tijekom cijelog života. Darovane talente stalno je umnožavao.⁷

Poticatelj i obnovitelj

Na postajama svoga životnog puta od Brača, preko Splita, Ljubljane, Hvara, Praga, Rima, ponovo Praga, Maribora, Opatije, Paga, Tkona, Biograda, do smiraja u oazi samostana Čokovac, o. Martin je stalno i svugdje radosno utirao putove, poticao, bio pokretač, stavljao temelje, obnavljao, stvarao, oduševljavao...

Župska djelatnost

Svoje svećeničko služenje započeo je u katedralnoj župi u Hvaru. Nakon mlade Mise bio je imenovan za kapelana od biskupa rodne biskupije M. Pušića.⁸ Uz kapelansku službu bio je i korni vikar te kateheta svih škola u Hvaru: pučke, građanske, ženske obrtničke. Uz svakodnevno moljenje s kanonicima vodio je Djevojačko društvo Srca Isusova, male i velike križare, te je imao brigu o

⁶ U Ljubljani se upoznao s novonastalim liturgijskim pokretima u Crkvi. Posebno je bilo značajno što je tu dobio uvid u djela liturgijskog apostola Piusa Parscha. S velikim Parschom se veoma rano i osobno upoznao.

⁷ Osim perfektnog poznavanja klasičnih jezika, grčkog i latinskog, bio je znalac staroslavenskog, svih glavnih svjetskih, te češkog i slovenskog. Preko pisane riječi na različitim jezicima bio je do posljednjih životnih dana kontinuirano informiran o društvenim, ali posebno o liturgijsko – pastoralnim procesima u predkoncilskim, koncilskim i pokoncilskim zbivanjima, kako unutar domicilne, tako i u svim gibanjima i procesima diljem čitave sveopće Crkve.

⁸ Biskup Pušić je već na početku svećenstva o. Kirigina zapazio njegove sposobnosti što se očituje iz povjerenih mu službi odmah iza ređenja. Njihovo zajedništvo trajalo je do ovozemnog rastanka, ukorijenjeno na trajnim, posebno liturgijskim vrijednostima, u “zgodno i nezgodno” vrijeme.

bolesnicima. Za vrijeme župske djelatnosti u Hvaru bio je i misionar liturgije diljem Hrvatske.⁹ Kao župnik djelovao je u Tkonu, Pagu i Biogradu na moru.

Profesorska djelatnost

Dr. o. M. Kirigin je predavao liturgiku na više teoloških učilišta, patrologiju i kršćansku arheologiju na bogosloviji u Rijeci, a jedno vrijeme i u Zadru. Bio je profesor, ne samo teorije, nego i prakse, ne samo *ex cathedra*, nego svugdje gdje je živio i gdje je prolazio.

Obnoviteljska djelatnost

U Mariboru je obnovio benediktinski priorat koji je kasnije bio premješten u Opatiju, a nakon desetak privremenih godina, benediktinski priorat je iz Opatije preseljen u Benediktinski samostan Čokovac kojeg je obnavljao zajedno s još dvojicom subraće. S njim je ponovo oživio muški benediktinski red u Hrvatskoj.

Pokretač

Pokrenuo je prvi hrvatski liturgijski časopis "*Život s Crkvom*"¹⁰ koji je izlazio kroz osam godina. Prvi broj je izišao za prvu nedjelju došašća 2. prosinca 1934. Prve tri godine izlazio je kao tjednik, a posljednjih pet kao mjesečnik s dodatkom "Sveta misa".¹¹ Izlaženje je prekinuto 1942. zbog ratnih neprilika. U ulozi prvog urednika kroz prva četiri godišta bio je do kolovoza 1938. tada još (kao dijecezanski svećenik) don Josip Kirigin. Časopis je bio u kontekstu opće liturgijske reforme u Crkvi s kojima se don Bepo upoznao tijekom studija u Ljubljani, posebno s djelima P. Pia Parscha. Ideja vodilja časopisa je bila aktivno sudjelovanje vjernika u liturgiji.¹² Naglašavao je važnost narodnog jezika u liturgiji. O tom je pitanju bilo i revolucionarnijih istupa. Obrazloženje je bilo, važnost razumijevanja liturgijskih tekstova i dostojanstvo narodnog - hrvatskog jezika.¹³ Sudjelovanju vjernika u prikazivanju sv. Mise posvećena je velika

⁹ Kao pučki liturgijski misionar održao je stotinjak predavanja o liturgiji u zagrebačkoj nadbiskupiji i đakovačkoj biskupiji, usp. *Život s Crkvom* (dalje *Ž s C*) III, 49, 64; IV, 10, 254; *Hrvatska Straža* 6. XI. 1937; 7.

O liturgijskim misijama o. Kirigina piše dr. fra Bonaventura Duda: "Moja liturgijska svijest počinje od susreta s poštovanim o. Martinom Kiriginom. Bilo je to negdje 1938. ili rano u jesen 1939., u mom III. ili IV. razredu niže gimnazije. On je u to vrijeme uz tolike druge pothvate i poslove, bio neke vrsti misionar liturgije, obilazio je Hrvatskom s liturgijskim predavanjima. Htio je pridonijeti da cijela Hrvatska doista postane 'Croatia orans'..." Usp. B. DUDA, *Liturgija kao događanje Crkve*. U nav. dj. Spomenspisu *Logos kai mysterion...* str. 51.

¹⁰ J. RADIĆ, o utjecaju časopisa "*Život s Crkvom*" na njegovu liturgijsku formaciju piše: "... Jasno je da u to doba nisam mogao ni slutiti u kolikoj će mjeri taj kamen miljokaz liturgijske obnove u Hrvatskoj biti i za mene miljokaz." Usp. nav. dj. *Logos kai mysterion...* str. 9.

¹¹ Usp. J. RADIĆ, *Liturgijska obnova u Hrvatskoj*. 1966, str. 68.

¹² *Ž s C*, I, 1934, 1, 3.

¹³ Usp. *Ž s C*, II, 1936, 22, 29.

pozornost u više brojeva III. godišta . Još u to vrijeme naglašeno je kako je potrebno širiti ideju o pričesti vjernika preko sv. Mise i to baš sa česticama posvećenim na toj Misi, na kojoj sudjeluju vjernici.¹⁴

“Život s Crkvom” je promicao, ne samo važnost liturgijskog slavlja sv. Mise, nego i druga liturgijska slavlja, moljenje časoslova, posebno moljenje Večernje te je kroz prva tri godišta donio gotovo sve psalme.¹⁵ U časopisu je pisano o svim vrstama crkvenog pjevanja, ulozi ministranata i dr.

Značaj i naglaske koje je davao “Život s Crkvom” kojemu je bio pokretač i urednik J. Kirigin očitovao se u okupljanju protagonista liturgijske obnove u Hrvatskoj koji su kasnije organizirali liturgijske kongrese i liturgijske tečajeve.

Liturgijski kongresi

Upravo u Hvaru pod pokroviteljstvom biskupa Mihe Pušića u organizaciji uredništva “Život s Crkvom” od 4. do 6. srpnja 1936. održan je *Prvi liturgijski kongres*. Kongres je okupio oko 100 učesnika u kojemu je don Bepo bio tajnik.¹⁶ I sam je imao predavanje pod naslovom *Liturgijski pokret u svijetu i njegov uspjeh*. Sva su predavanja izdana u zborniku *Croatia orans*. Na kongresu je osnovan i *Odbor za promicanje liturgijske obnove u hrvatskom narodu* kojemu je također bio tajnik J. Kirigin.

Sudjelovao je u organizaciji na Drugom nacionalnom liturgijskom kongresu održanom u Splitu od 12. do 14. srpnja 1938., ali bez predavanja, no osvrnuo se na neka pitanja.¹⁷ Na Trećem u Đakovu 1939. i na Četvrtom liturgijskom kongresu 1940. nije prisustvovao jer je već bio u benediktinskom samostanu u Pragu.

Liturgijski sastanci

Nakon rata u benediktinskom samostanu u Opatiji osnovano je privremeno *Središte liturgijskog apostolata*. Svrha je bila oživiljenje liturgijske obnove u Hrvatskom narodu.

Na inicijativu prvog urednika časopisa “Život s Crkvom”, u međuvremenu već postalog bendiktinca (Josipa), o. Martina Kirigina uz dopuštenje naših biskupa održan je *Liturgijski sastanak u Rijeci* 18 – 19 srpnja 1951. te *Liturgijski sastanak u Splitu* 1. i 2. rujna 1954.¹⁸ Dr. o. M. Kirigin je u Splitu imao predavanje pod naslovom *Liturgijski problemi po svijetu*. Sa sastanka

¹⁴ Usp. J. RADIĆ, *Liturg. obnova...* str. 75.

¹⁵ O ljepoti i važnosti večernje urednik J. Kirigin piše u *Ž s C*, IV, 1938, 1, 21. “*Molimo našu večernju*”.

¹⁶ Tko je i jedanput bio tajnikom bilo kakovog kongresa može shvatiti koliki je to posao i odgovornost upravo na tajniku.

¹⁷ Usp. J. RADIĆ, 1966, str. 110, 120, te u *Ž s C*, IV, 1938, 6; 7; 8; 9; 10; 12, u rubrici: *Iz života Crkve*.

¹⁸ Isto u J. RADIĆ, 1966, str. 114 -116.

je upućena molba Predsjedništvu biskupskih konferencija za osnivanjem *Interdijecezanskog liturgijskog odbora* (ILO - a) što je i učinjeno 1955. Odbor se prvi put sastao 18. i 19. siječnja 1956. Na sastanku je jedno od tri predavanja bilo predavanje o. Kirigina pod naslovom *Povijesni razvoj Svete sedmice*. Predsjednikom ILO - a je bio izabran dr. F. Šeper, a potpredsjednikom dr. o. M. Kirigin te ujedno referent za propovijedanje pri ILO-u.¹⁹ Na drugom sastanku ILO - a u rujnu iste godine M. Kirigin je održao predavanje *O našoj misnoj godini*.²⁰

Zajedno s predsjednikom ILO - a dr. Franjom Šeperom i dr. fra Jurom Radićem bio je supokretač i suosnivač liturgijsko - pastoralnog časopisa "Služba Božja", prvi broj izišao za prvu nedjelju došašća 1960. Koliki je vidljivi udio o. Kirigina s pisanim radovima u ovome časopisu usp. u bibliografskom prilogu. God. 1962. ILO je održao *Tečaj za svećenike u Zagrebu*. Tu je bilo posebno zapaženo predavanje o. Kirigina o temi *Služba mistagoga*. Važnost svjedočke životne liturgijske svećeničke službe je izrazito naglašavao do kraja života.²¹ U radu ILO-a nije bio samo sudionik nego i plamen životnosti sve vrijeme njegova postojanja do 1965. kad je ILO prestao djelovati.

Nakon prestanka rada ILO- a, dr. o. M. Kirigin je nastavio sasvim intenzivno djelovati pisanjem, prevodenjem, usmjeravanjem i onda kada su njegovi najvjerniji kolege, nakon uvida kako argumentirani dokazi naspram bujice smjerova i glasnosti, prestaju... Lepeza naslova njegovih članaka, osvrti, predavanja, homilija ... je poput duginih boja mnogo-brojna i raznovrsna. Pisao je jednostavno i argumentirano.

Svojski se zauzimao za liturgijsko čitanje, razumijevanje i življenje Biblije.²² O tome posebno svjedoče njegova djela "Dva stola", "Pomolimo se" i "Po Kristu – Amen", kao i njegov prijevod M. Magrassi, "Biblija i molitva".

Predsjedao je brojnim liturgijsko – pastoralnim sekcijama, predvodio je često duhovne vježbe svećenicima i redovnicama, održao nebrojene duhovne konferencije i nagovore ... kleru, redovništvu i puku.

Misno slavlje je bilo središnje liturgijsko slavlje u životu o. Martina. Kod dnevnih i prigodnih slavlja uvijek se pridržavao liturgijskog slavlja od dotičnog liturgijskog doba dana. Radovao ga je i najmanji zanos i oduševljenje vjernika i predvodnika u liturgijskoj spoznaji i življenju na vrelu punine liturgijskih slavlja. S posebnim interesom je pratio odgoj i naobrazbu mladih liturgičara, ali i onih

¹⁹ Usp. J. RADIĆ: *Lit. obnova...* str. 116.

²⁰ Isto u J. RADIĆ " " "str. 123.

²¹ Usp. M. KIRIGIN: *Služba mistagoga*. U Zajednička Žrtva – Zbornik pastoralno - liturgijskog tečaja u Zagrebu 1962. Makarska 1963, str. 22- 35. M. KIRIGIN: *Moja misa*. Benediktinski samostan Čokovac, 2001. Izdavač je ovo djelo posvetio "Ocu Martinu Kiriginu o 70. obljetnici prezbiterskog života provedenog u nastojanju da što više vjernika oduševi za Euharistiju u znak nepropadljive vrijednosti svakog poticaja za žrtvovanje, blagovanje i štovanje najvećega Božjeg dara ljudima".

²² Usp. M. KIRIGIN, *Biblijsko – liturgijska razmišljanja uz nedjeljna, svagdašnja i svetačka misna čitanja, DVA STOLA*. Čokovac – Tkon, 1970. Sv. I. str. 4. piše: "Ove su stranice napisane uz Bibliju. Treba ih čitati s Biblijom u ruci. Posvećene su prijateljima Biblije i liturgije u zajedničkoj ljubavi prema biblijskoj orkestraciji na temu *Svjeto i život*."

koji su se odgajali i obrazovali u ostalim znanstvenim područjima.²³ Silno ga je boljela mlakost i površnost. Bio je posebno zahvalan Gospodinu za pomlađenu benediktinsku zajednicu na Čokovcu te je često govorio poput proroka kako može mirno prijeći u počinak.

Jedan od zadnjih javnih sastanaka, nazvala bih ga, glas za liturgiju o Kirigina, bio je u prigodi 30-te obljetnice proglašenja Konstitucije o liturgiji po pozivu dr. o. M. Kiriginu na Čokovcu. Izgledao je poput vapijućeg u pustinji. Bio je to jedan cijeli radni dan za po njemu osvjedočene ljubitelje i sljedbenike liturgije, liturgijske misli i prakse, među kojim sam imala čast poziva dr. Kirigina za aktivno sudjelovanje. Tada se zajednički osvrnulo na propuste u pojedinim dijelovima Misnog slavlja, na sakralni prostor, premalu ulogu laika i nezaživljeni đakoniat u našoj Crkvi... Lamentirao je nad neostvarenim postavkama II. vat. sabora u sv. liturgiji, npr. što vjernici ne sudjeluju u prinosu darova, što se ne pričešćuju s hostijama posvećenim na Misi u kojoj sudjeluju, na aliturgijske pjesme, na brojne subjektivizme i na mnoge bitne pojedinosti...

U listopadu 1996. u Franjevačkom samostanu u Omišu održao je trodnevne konferencije "*Liturgija u obitelji, Crkvi i društvu*". Svojim znalačkim pristupom i obrazloženjima govorio je o obitelji, Crkvi, liturgiji... Posebno se osvrnuo na važnost uloge žene u obitelji i društvu te kako žena ima svoja prava u Crkvi i državi. Tada je ustvrdio: "Europa se udaljila od Boga jer je Crkva izgubila ženu." Oduševio je i one koji se zbog raznih razloga drže po strani. To su mu bile jedne od zadnjih javnih konferencija koje je održao.

Najzadnjim životnim člankom "Cvjetići o kardinalu dr. F. Šeperu" htio je počastiti malo prije odlaska u vječnost svoga dragog predsjednika ILO-a u prigodi 20-te obljetnice smrti kardinala Šepera, no u ponuđenom tjedniku ne bijaše za članak mjesta (prema usmenome priopćenju), ali preselio se u vječnost upravo na dan održavanja znanstvenog simpozija o kardinalu dr. Šeperu.

Iz sveukupnog života i djelovanja dr. o. Martina Kirigina na kraju njegova plodna ovozemnog života može se ustvrditi kako dr. o. Kirigin nije samo prisustvovao, nego uvijek i svugdje s osobitim zanimanjem aktivno pratio brojne pretkoncilske, pokoncilske liturgijske i pastoralne sastanke, tečajeve, diljem cijele Hrvatske i onda kad su njegovi sudivovi uvidjeli kako argumentirani dokazi prestaju pred bujicom "smjerova i glasnosti"...

²³ Bila sam prisutna kad je svom prijatelju fra Juri kazao: "Imao sam krivo kad sam ti prigovarao 'kako si pobjegao iz liturgije'. Vidim kako si ti obnovio zaboravljenu djelatnost Crkve – prirodnoznanstvo, baviš se i hramom prirode, kozmičkom liturgijom."

Često sam bila ugodno iznenađena kako se o. Martin radovao sveukupnom duhovnom i intelektualnom rastu redovnica u Hrvatskoj. Prisjećam se kako je bio sretan kad su moje susestre specijalizirale koralnu glazbu. Kazao bi: "Crkvena glazba je koralna glazba". Preko svojih veza znao je za izbor doktorskih teza mojih susestara u Beču: Jedna pod naslovom *Liturgijsko – pastoralna gibanja u Hrvatskoj u prošlom stoljeću*, te druga pod naslovom *Žene u crkvi u Hrvatskoj u 20. stoljeću*. Očinski je kazao "Bogu hvala!", te nadodao više puta "Vjerujem u vas redovnice".

Dr. o. M. Kirigin je bio i ostao u mnogome nenadmašiv. Poznao je liturgijske rubrike do u detalje i držao ih se riječju i djelom, u želji da i druge oduševi i potakne. Djelovao je u Crkvi za Crkvu, smatrajući najvažnijim ono što Crkva naučava. Uočava se kako sva svoja čitljivo veća djela započinje i izdaje s početkom crkvene liturgijske godine. Svojim životom i radom ostavio je svjedočanstvo liturgijsko – pastoralnog znanja i prakse. Naglašavao je kako neprekidno treba razumijevati liturgijske čine i u svakodnevicu ih živjeti.

Svjedočanstvo života i djelovanja dr. o. M. Kirigina ukazuje kako se na njega mogu primijeniti riječi Knjige Mudrosti koje se čita na blagdan Sv. Benedikta. "*... on se brinuo za svoj narod... Kao što sjaji zvijezda Danica posred magle, i kao pun mjesec u svoje vrijeme, i kao žarko sunce, tako on zasja u Božjem hramu..., kao maslina koja se zeleni i kao čempres koji se u vis diže*"

ULOMCI IZ BIBLIOGRAFSKE DJELATNOSTI

Prema dostupnim podacima, može se kazati kako je dr. o. Martin Kirigin još od sjemenišnih dana 1932. god. (kad je s kolegama obnovio sjemenišni list "Neven"), do zadnjih životnih mjeseci, kontinuirano prisutan pisanom riječju na pozornici posebno liturgijsko – pastoralne misli, riječi i djela.

Objavljene radove dr. o. Kirigina u ovome trenutku je nemoguće sabrati te se ovdje samo navodi popis knjiga, prijevoda i nazivi časopisa u kojima je pisao. U ovome radu učinjen je pokušaj izdvajanja "cvjetnog aranžmana" radova objavljenih u njegovoj "Službi Božjoj".

KNJIGE

- *Tumač enciklike o liturgiji "Mediator Dei"*, (Tekst enciklike prev. i priredio S. Petrov), Đakovo, 1955.
- *Moja misa*, (ciklostilsko izdanje), Rijeka 1956.
- *Moj časoslov*, liturgijska razmatranja za crkvenu godinu 1958/59., Interdijece-zanski liturgijski odbor - Zagreb, (ciklostilsko izdanje), Rijeka, 1958.
- *Dva stola*, I-V, Izdanja Benediktinskog priorata, Čokovac – Tkon, 1970/71.
- *La mano divina nell' ikonografia cristiana* (Božanska ruka u kršćanskoj umjetnosti), doktorska disertacija iz 1944. s malim nadopunama, Institut kršćanske arheologije, Rim, 1981.
- *Komentar liturgijske konstitucije "Sacrosanctum Concilium"*, Zagreb, 1985.
- *Jedan je naš učitelj*, Biblioteka "Službe Božje" (knjiga 27), Makarska, 1990.
- *S Marijom kroz godinu*. Knjižnica "Marije", (Knjiga 27), Split, 1992.
- *Pomolimo se - Razmišljanja uz misne Zborne molitve*, Izdanja Benediktinskog priorata Čokovac, Tkon – Čokovac, 1992.
- *Po Kristu - Amen*, Razmišljanje uz misne darovne i popričesne molitve, Izdanja Benediktinskog priorata Čokovac, Tkon - Čokovac, 1993.
- *Moja Misa*, Benediktinski samostan Čokovac, Čokovac - Tkon, 2001.

PRIJEVODI

- Guardini, R., "Sveti znakovi", (prijevod s talijanskoga) u Duhovni život, 6 god. u brojevima: 2 3, 4, 5, Zagreb, 1934. (kasnije umnožena ciklostilom)
- Herwegen, J., "Sveti Benedikt, lik i djelo" , Zadar, 1969. - Magrassi, M., "Kristom zahvaćeni", Izdanja Benediktinskog priorata Čokovac, Čokovac-Tkon 1978.
- Lentini, A., "Sv. Benedikt" (Brošura), Rijeka, 1980.
- Magrassi, M., "Biblija i molitva", Izdanja Benediktinskog priorata Čokovac, Čokovac – Tkon, 1988.
- Bello, A. "Marija žena naših dana", (preveo u suradnji s M. Škuncom, OSB), Knjižnica "Marija", Split, 1994.

SURADNJA U ČASOPISIMA

S obzirom da je časopis "Život s Crkvom" pokrenuo dr. o. M. Kirigin i s obzirom što su to jedni od njegovih prvih radova, još kao don Josipa Kirigina, ovdje se donose, iako bibliografski nepotpuni, onako kako ih je od samog autora dr. Kirigina prikupio njegov prior o. Jozo Milanović čijom sam ih ljubaznošću i dobila.

RADOVI U ČASOPISU "ŽIVOT S CRKVOM"

Prva tri godišta od 1934/35 – 1936/37, sve je članke pisao urednik, osim rijetkih iznimaka.

Godine 1938. br. 1. *Molimo večernju.*

" 1938. br. 3. *Benediktinski samostani u Dalmaciji.*

" 1938. br. 5. *Benediktinski samostani u Dalmaciji - nastavak.*

" 1938. br. 6. *Sv. sakramenti – primjena otkupljenja.*

" 1938. br. 7. *Otajstvo preporođenja.*

" 1938. br. 7. *Benediktinski samostani u Dalmaciji – nastavak.*

" 1938. br. 8. *Benediktinski samostani u Dalmaciji – "*

" 1938. br. 9. *Sakramenat jakosti.*

" 1940. br. 2. *Don Prosper Gueranger.*

" 1940. br. 3. " " " - nastavak.

" 1940. br. 5. " " " "

" 1940. br. 6. *Iz starohrvatskog prijevoda.*

" 1940. br. 7. *Don Prosper Gueranger - nastavak.*

" 1940. br. 8. " " " "

" 1940. br. 10. " " " "

" 1940. br. 11. " " " "

" 1940. br. 12. *Što čini svećenik.*

" 1941. br. 2. *Don Prosper Gueranger - nastavak*

" 1941. br. 4-5. " " " "

" " " *Priprava na korizmenu liturgiju.*

" " br. 7-9. *Sv. Lovro u rimskoj liturgiji.*

" 1942. br. 1-6. *Rimske crkve korizmenih Misa.*

" " " *Osobitosti Velike sedmice.*

(Preuzeto prema pismenom popisu dobivenom od o. Joze Milanovića)

Od 1932. pisao je u: "Križ na Jadranu", Split; "Vrhbosna", Sarajevo i "Duhovni život", Zagreb. Poslije II svjetskoga rata njegove brojne radove nalazimo u časopisima: "Vjesnik đakovačke biskupije", Đakovo, (najveći broj potpisan inicijalima); "Bogoslovska smotra", Zagreb; "Crkva u svijetu", Split; "Vrelo života", Sarajevo; "Liturgijsko - pastoralni listić /Živo vrelo" Zagreb/Zadar (preko 20 radova); "Marija", Split (preko 30 radova); "Zvona", Bakar; Benediktinski bilten "Naša prisutnost" – "Mir naš"; "Molite braćo", Makarska, te "Služba Božja", Makarska.²²

BIBLIOGRAFIJA RADOVA DR. O. MARTINA KIRIGINA OBJAVLJENIH U ČASOPISU "SLUŽBA BOŽJA"

ČLANCI I RASPRAVE

- Novi benediktinski kalendar. II, 1962, 2, 74-77.
- Biblijski satovi. II, 1962, 6, 280-286.
- Baština Svete braće (O Ćirilu i Metodiju). III, 1963, 4/5, 22-31.
- Biskup – veliki svećenik biskupije. IV, 1964, 1, 7-15.
- Bogoslužje Krista uskrsloga. IV, 1964, 2, 40-47.
- Sudjelovanje vjernika. IV, 1964, 3, 1-7.
- Uz saborski Dekret o ekumenizmu. VI, 1966, 2, 81-89.
- Glavne karakteristike Dekreta o ekumenizmu. VI, 1966, 4, 241-249.
- Dr. Ivan Merz i II. vatikanski sabor. VI, 1966, 5/6, 329-334.
- Par praktičnih zaključaka iz saborskog Dekreta o ekumenizmu. VI, 1966, 5/6, 355-359.
- Opis obnovljenog časoslova. IX, 1969, 2, 82-90.
- Novi obred ređenja đakona i svećenika. IX, 1969, 2, 99-107.
- Nove prefacije i anafore. X, 1970, 1, 8-24.
- Što nam znači dr. Ivan Merz? XVII, 1977, 1, 40-43.
- Lercaro Jacob, kardinal: Svećeničko prikazanje kao služba. XVIII, 1978, 3, 186-193.
- "... i (sa) svim narodom". XXIV, 1984, 4, 347- 351.
- Drugi liturgijski pokret. XXV, 1985, 1, 2-7.

LITURGIJA, SAKRAMENTI (OPĆENITO)

- S tečaja u praksu. (Poslije VIII. ILO-a), II, 1962, 3, 135-139.
- Što je irenizam? II, 1962, 4, 177-180.
- Liturgija – nada, napast. II, 1962, 5, 242-245.
- Uz novi prijevod misala. II, 1962, 6, 311-313.
- Izmjene u apost. pismu "Sacram liturgiam" IV, 1964, 3, 17-20.
- Liturgija nas posvećuje. IV, 1964, 4/5, 20-27.
- Bugnini, A.: Što je vijeće za provedbu Uredbe o svetom bogoslužju učinilo kroz prvih šest mjeseci? (Dodatak M. K.). IV, 1964, 6, 3-13.
- Molitva zajednice. V, 1965, 1, 23-29.
- Obnovljeni obred Svete sedmice. VII, 1967, 3, 176-182.

²² Pitanje je hoće li se ikada sabrati svi radovi o. Kirigina jer se na mnoge nije potpisivao te su samo urednici pojedinih časopisa znali autora. "Ni sam se o. Martin nije prisjećao gdje je sve pisao" (Prema usmenom priopćenju J. Milanovića priora samostana na Čokovcu).

- Uputa o štovanju euharistijskog otajstva. VII, 1967, 4, 241-243.
- Himni novog časoslova. VIII, 1968, 4, 252- 263.
- Biblijska čitanja novoga časoslova. IX, 1969, 3, 145- 153.
- Pogovor: misli vodilje i posebnosti novog misnog obreda. IX, 1969, 4/5, 111-120 (331-340).
- Novi misal i časoslov. X, 1970, 3/4, 145-149.
- Lercaro, J. kard.: Govor o liturgijskoj obnovi. Slobodan i skraćen prijevod uz komentar. Prema "Notitiae" za rujan i listopad 1969. (priredio o. M. K.). X, 1970, 3/4, 164-172.
- Napomene uz hrvatski prijevod molitava novog Rimskog misala. XII, 1972, 2, 116-125.
- Nove "Euharistijske molitve". XII, 1972, 4/6, 218-221.
- Zazivi Duhu Svetome (U novom časoslovu). XII, 1972, 4/6, 221-229.
- Kršćansko molenje psalama. XIII, 1973, 1, 1-41.
- Osvrt na "Srednjak" hrvatskog časoslova. XIII, 1973, 3/6, 182-190.
- Drugo desetljeće liturgijske obnove. XIV, 1974, 1, 5-11.
- Zajednica i obred. XV, 1975, 1, 6-12.
- Da li je dovoljno "Čitanja" pročitati? XV, 1975, 2, 133-141.

LITURGIJA SVETI SUSRET

- Sakrament Potvrde na Istoku i Zapadu. XXV, 1985, 2, 128-131.
- Mi smo s Kristom jedan. XXVIII, 1988, 1, 89-93.
- Po liturgiji smo svi u Kristu jedan. XXVIII, 1988, 3, 221-229.
- Po liturgiji smo svi u Kristu jedan (2) XXVIII, 1988, 4, 304-312.
- Misa nam oprašta grijeh. XXIX, 1989, XXIX, 1/2, 83-89.
- Je li naše bogoslužje živo? XXIX, 1989, 3, 221-228.
- Tko nas uči u časoslovu? XXX, 1990, 1, 33-54.
- Tko nas uči u časoslovu? XXX, 1990, 2, 112-136.
- Za dublju liturgijsku obnovu. XXXIII, 1993, 4, 359-364.
- Neke oznake svete liturgije. XXXIII, 1993, 4, 365-371.
- Krist – svećenik, žrtva i oltar. XXXIV, 1994, 1, 75-81.
- Tri biljega Kristova svećeništva. XXXIV, 1994, 1, 82-88.
- Liturgijsko čitanje Biblije. XXXIV, 1994, 4, 347-354.
- Psalmi, evanđelja, liturgija. XXXV, 1995, 1, 53-60.
- Sveti Pavao i liturgija. XXXV, 1995, 2, 151-158.
- Sjaj sakramentalnoga biljega. XXXVI, 1996, 1, 91-97.
- Zajedničko i službeničko svećeništvo. XXXVI, 1996, 4, 349-352.
- Obrasci sveopće ili vjerničke molitve u Misi, (uvod i prijevod O. M. K.). XIX, 1979, 2, 166-176.

PRIKAZI, OSVRTI, OCJENE

- Uz novi "Katolički katekizam". III, 1963, 3/4, 72-74.
- Uz novi hrvatski "Rimski misal", IV, 1964, 4/5, 80-81.
- V. plenarna sjednica liturgijskog vijeća u Rimu. V, 1965, 3/4, 61-64.
- Dr. O. Jeronim Šetka: Hrvatski kršćanski termini slavenskoga porijekla (Makarska 1965). VI, 1966, 1, 79-80.
- O. Berard Barčić: S Pavlom VI. u Kristovoj domovini. VI, 1966, 1, 80.
- Za bolje molenje časoslova. IX, 1969, 2, 128-129.

- Prvi komentari Liturgijske uredbe. IV, 1964, 6, 67-69.
- Dr. O. Jeronim Šetka: Hrvatska kršćanska terminologija. IV, 1964, 6, 69-70.
- Koji su nam liturgijski priručnici najpotrebniji? V, 1965, 1, 60-62.
- Tri želje župnika. V, 1965, 1, 65-67.
- Dr. O. Jure Radić: Liturgijska obnova u Hrvatskoj. VII, 1967, 1, 50-53.
- Esej uz novi čitav misal. VII. 1967, 4, 299-302.
- Za prijevod novog časoslova. IX. 1969, 2, 129-131.
- Jedan osvrt. X, 1970, 2, 142-144.
- Osvrt na "Časoslov naroda Božjega". XII, 1972, 4/6, 314-318.
- Drugi osvrt na časoslov. XIII, 1973, 2, 154-162.
- Predrag Belić: Napomene i građa za studij liturgike (Zagreb 1972). XIII, 1973, 2, 166-167.
- Josip Badalić: Milan Pavelić – svećenik i pjesnik. XIII, 1973, 2, 167-169.
- 2. sveščić hrv. časoslova. XIII, 1973, 2, 169-172.
- Nedostaci u 3. sveščiću časoslova. XIII, 1973, 3/6, 190-203.
- Nedostaci u "Časoslovu naroda Božjega". IX, 1974, 2, 139-151.
- Palestina – liturgija – život. XV, 1975, 1, 75-80.
- Josip Badalić: Ja ljubim podnevni ljetni žar. (Najljepše pjesme M. Pavelića, Zagreb 1976). XVI, 1976, 2, 184.
- Uz beatifikaciju Leopolda Mandića. XVI, 1976, 3, 264-267.
- Dr. O. Jeronim Šetka: Hrvatska kršćanska terminologija. XVI, 1976, 3, 275-276.
- Njemački benediktionale. XIX, 1979, 2, 184-188.
- Marijan Mandac: Sv. Ambrozije, Otajstva i tajne. XXVII, 1987, 1, 95.
- Franjo Carev: U osvit valikog dana. XXVII, 1987, 2, 180-183.
- B. Mazić – J. Marčelić: Križni put. XXXVII, 1987, 2, 183-186.
- Osmi prijevodni rad M. Mandaca. XXVIII, 1988, 2, 182-186.
- "Živost časoslova". XXX, 1990, 1, 88-89.
- Fra Jurini "fioretti". XXX, 1990, 3, 237-250.
- Uz Mandačevu "Rukovet" Sv. Augustina. XXXI, 1991, 1, 54-56.
- Novi dar o. Marijana Mandaca. XXXIII, 1993, 1, 141-143.
- Quoist, M.: Liturgijske mise iz "Duhovnog dnevnika" kard. BEE, XIV, 1974, 3/4, 214-223.

PRAKTIČNA PITANJA

- Kakva nam je liturgija? (osvrt na anketu). XXVI, 1986, 1, 56-64.
- Zapreke liturgijskoj obnovi kod nas. XXVI, 1986, 4, 355-363.
- Za obilniji liturgijski život. XXVII, 1987, 1, 69-75.
- Za češće pričešćivanje pod objema prilikama. XXVII, 1987, 2, 173-179.
- Nekoliko prosudbenih gledišta. XXXVI, 1996, 1, 100-101.

PRIJEVODI

- BISER, E.: U vjernosti Crkvi – za slobodu i dijalog, Romano Guardini - 25. Obljetnica smrti, XXIII, 1993, 3, 307-308.
- BOUCHEX, R., biskup: Misa: Blagovanje ili žrtva? XVII, 1977, 4, 305-307.
- KÖNIG, Franjo kard.: Liturgijska obnova Vatikanskog sabora i osobna pobožnost, V, 1965, 1, 17-23.

- MAERTENS, P.,: Molitva zajednice. V, 1965, 2, 10-14; V, 1965, 5/6, 8-13; VI, 1966, 1, 14-19.
- II. evropski susret nacionalnih sekretara za liturgiju. 1975, XVI, 1976, 2, 171-176.
- MARSILI, S.,: Dvoznačnost nedjeljne "zapovijedi". XVI, 1976, 3, 191-196.
- SAUSER, dr. E., : Za životnu atmosferu u kući Božjoj. XXIX, 1979, 4, 303-307.
- Sv. Kongr. za Bogošt.: Predgovor Općoj uredbi Rimskog misala. XIX, 1979, 1, 83-88.

SAOPĆENJA, VIJESTI

- Novi obred pokore. XIV, 1974, 1, 43-50.
- Duh sveti – Koncil – mi. II, 1962, 5, 209-211.

IN MEMORIAM

- Prof. Stanislav Kregar (1905-1973). XIII, 1973, 3-6, 285-286.
- Nadbiskup dr. Jožef Pogačnik (1902 –1980). XsX, 1980, 2, 193-194.
- Annibale Bugnini (1912-1982). XXII, 1982, 3/4, 353.
- In memoriam biskupu Alfredu Pichleru. XXXII, 1992, 2/3, 212-213.

* * *

Dr. M. s. Edita Šolić
Institut "Planina i more"
Makarska